

BOH bude všetko vo všetkom

Slová dnešného kázňového textu sa nachádzajú v 1 K 15, 22 - 28:

Ako totiž všetci umierajú v Adamovi, tak všetci aj ožijú v Kristovi. Pravda, každý, keď príde rad na neho: ako prvotina Kristus, potom pri Jeho príchode tí, čo sú Kristovi, a potom bude koniec, keď odovzdá kráľovstvo Bohu a Otcovi, keď už zničil každé kniežatstvo, každú mocnosť a moc. Lebo On musí kralovať, dokiaľ Mu nepoloží pod nohy všetkých nepriateľov. Ako posledný nepriateľ zničená bude smrť; ved' všetko Jemu poddal pod nohy.

Keď však hovorí, že všetko je poddané, je jasné, že všetko okrem Toho, ktorý Jemu všetko poddal. A keď Jemu všetko bude poddané, vtedy aj sám Syn poddá sa Tomu, ktorý Jemu všetko poddal, aby Boh bol všetko vo všetkom. ”

„Ako posledný nepriateľ zničená bude smrť.“

Apoštol Pavel nám v tomto svojom liste predkladá veľmi zaujímavú myšlienku: smrť ako nepriateľ. A to nielen smrť ako jeden z Božích nepriateľov, ale dokonca ako ten posledný nepriateľ. Ten najväčší a najsilnejší Boží nepriateľ, ktorý sa, na prvý pohľad, zdá byť neprekonateľný. Lebo keď si tak uvedomíme, všetko sa zdá byť podrobené zákonu smrti.

Smrť sa zdá, že vládne nad celým Božím stvorením. Všetci sme si vedomí svojej vlastnej smrteľnosti. Každý jeden z nás raz zakúsi smrť. Ale niečo v našom vnútri neustále zápasí s touto univerzálnou pravdou. Naše vnútro túži po nesmrteľnosti, zápasí proti smrti a volá po živote. Písmo nám v knihe Kazateľ hovorí, že Hospodin nám vložil večnosť do srdca. V hĺbke nášho bytia vieme, že smrť a konečnosť sú našim najväčším nepriateľom.

A v snahe prekonať našu konečnosť, snažíme sa stať súčasťou niečoho, čo nás presahuje, čo bude trvať aj po našej smrti – súčasťou niečoho, čo nám nejakým spôsobom zaistí trvácnosť nášho života alebo aspoň našej povesti. Odovzdávame sa politickej ideológii, národu, krajine, našej práci, rodine – dúfajúc, že nám tieto skutočnosti, keďže nás trvácnosťou presahujú, zabezpečia aspoň nejakým spôsobom večnosť. Avšak v hĺbke nášho bytia vieme, že smrť vládne aj nad týmito nami vytvorenými modlami. Národy zaniknú, ríše padnú, politické ideológie nahradia iné, firmy sa rozpadnú. Smrť si vždy príde pre svojich.

A keďže vnútri vieme, že naše modly nie sú imúnne proti naoko neporaziteľnej moci smrti, existencia niekoho, kto sa hlási k inému národu, inej politickej ideológii, inej modle, nás vyrušuje, lebo ich samotná existencia spochybňuje nás spôsob vyrovnaní sa s konečnosťou a potvrdzuje to, čoho sa obávame: že zmysel našej existencie, stelesnený v konkrétnej modle, je kolísavý a nepevný. A keď niekto zneistí samotný zmysel nášho života svojou existenciou, chýba len málo aby sme sa prepustili nenávisti. Strach zo smrti a konečnosti je krutým pánom. Avšak apoštol Pavel nás v dnešnom texte uistuje, že je niekto, kto má moc poraziť smrť. Je niekto dostatočne silný napraviť to, čo Adam pokazil. Je niekto, kto dokázal, že smrť nad ním nemá silu - Ježiš Kristus, pravý človek a pravý Boh, ktorého bráni hrobu nedokázali udržať a ktorý nám svojim zmŕtvychvstaním dokazuje, že napriek tomu, že sa smrť zdá byť všemohúcou, život dokonca predsa len víťazí nad smrťou.

Preto v 1. liste Korinským apoštol Pavel tak veľmi trvá na tom, že Kristus skutočne vstal z mŕtvych. Kristovo zmŕtvychvstanie je centrálnym bodom evanjelia; je to uistenie, že Boh je silnejší než smrť; je to definitívne uistenie toho, že spojenie s Kristom, máme skutočne nádej na večný život. A to nielen nekončiaci život, ale život v plnosti, život lásky – život s Bohom.

Kristus je jediný, kto dokázal, že je silnejší než smrť – je jediný, nad ktorým smrť nemá moc. Kresťanskí autori v ranej cirkvi radi opisovali Ježišov zostup do pekiel, do ríše smrti, ako moment, keď si zosobnená smrť vo svojej pýche myslela, že zvíťazila aj nad samotným Synom Božím, avšak nedokázala udržať jeho slávu, ktorá tak navždy zničila brány podsvetia a hrobu.

**Kde je, ó smrť, tvoje víťazstvo?
Kde je, ó smrť, osten tvoj?**

A keďže Ježiš svojim zmŕtvychvstaním dokázal svoju moc nad smrťou, už sa jej nemusíme báť a sme slobodní milovať dokonca aj toho, kto je od nás iný, lebo základ nášho zmyslu je pevne zakorenený v objektívnej realite Kristovho víťazstva, ktorá bola dosiahnutá pre každého – dokonca aj pre toho, kto je od nás iný. Viera v Krista sníma moc smrti, ktorá skrze strach vplýva na náš život a naše vzťahy, a vyslobodzuje nás k tomu aby sme milovali odvážne a nebojácne.

Ježiš svojou smrťou pretvoril kľatbu smrti na požehnanie.

Avšak to neznamená, že smrť stále nezostáva nepriateľom. Ježiš síce spôsobil smrti smrteľnú ranu, jej vplyv však stále prináša odlúčenie a bolesť.

V kresťanských kruhoch sa veľmi často snažíme zmenšiť tragickosť smrti, s dobromyseľnými frázami o tom, že pozostalí sú „na lepšom mieste.“ Ale Písmo sa nebojí pomenovať smrť tým, čím skutočne je – nepriateľom. Smrť ničí Božie dobré stvorenie – prináša samotu, rozdelenie, smútok, bolesť, zúfalstvo. Každý, čo vo svojom živote zažil smrť blízkej osoby vie, že smrť je v konečnom dôsledku prekrútením Božieho dobrého stvorenia.

A práve preto je vzkriesenie tela pri poslednom súde takou dobrou správou – smrť nebude mať nad nami moc navždy! Skrze Ježiša a jeho zmŕtvychvstania máme nádej a istotu, že zase uvidíme tých, ktorí nás opustili. Kresťanská nádej a viera nie sú v tom, že naše duše opustia telo a navrátia sa k Bohu do nejakej duchovnej sféry, ktorú nazývame raj – konečná kresťanská nádej spočíva vo viere v nove nebo a novú zem, keď celé Božie stvorenie, vrátane nášho tela, bude znovu vzkriesené, a Boh bude všetko vo všetkom.

Boh bude všetko vo všetkom, hovorí apoštol Pavel. Táto skutočnosť konečného a úplného Božieho víťazstva je skutočne dobrou správou, evanjeliom – ale toto víťazstvo často umenšujeme vo svojich predstavách o posledných veciach.

Stredovek bol obdobím rozkvetu malieb, fresiek, literárnych útvarov, hudobných skladieb a teologických spisov o tkzv. posledných veciach: o poslednom súde, raji a pekle. Väčšina umeleckých diel toho času, ako napr. známy obraz z 15. storočia Posledný súd od flámskeho maliara Hansa Memlinga alebo Michelangelová freska Posledný súd v Sixtínskej kaplnke, zobrazujú posledný súd podobne: v prostriedku je Kristus, ako sudca sveta; z pravej strany je znázornené nebeské kráľovstvo, do ktorého idú spasení, a z ľavej strany je znázornené kráľovstvo diabla, do ktorého odchádzajú zatratení a ktorých následne mučia a týrajú démoni. Tento obraz je tak prominentný v západnom umení, že sa nám v kolektívnom vedomí vytvára ako objektívny obraz posledného súdu: dve kráľovstvá, jedno Božie, druhé diablove, ktoré existujú vedľa seba na večné veky ako dokonalé protiklady. Akoby taký večný dualistický yin a yang.

Avšak takéto dualistické vnímanie posledných vecí nie je biblické. Dobro a zlo nie sú dvomi rovnocennými protikladmi, ktoré budú večne popri seba existovať v dokonalej harmónii. Dnešný text nám akoby chce pokaziť tento dualistický obraz posledných vecí, ktorý sme si vytvorili v hlave. Apoštol Pavel nám v dnešnom texte hovorí, že Boh na konci skutočne bude všetko vo všetkom. Boh je absolútnym víťazom dejín. On bude vládnuť skrze Ježiša Krista naveky, a nebude miesta v celom vesmíre, ktoré nebude pod Jeho vládou. V novom stvorení nebude miesta pre diablove kráľovstvo, ktoré by existovalo po boku Božiemu kráľovstvu, lebo, ako hovorí apoštol Pavel – všetko mu bude poddané. Každý uzná Božiu večnú vládu.

Ranokresťanskí autori vo východnej cirkvi radi prirovnávali Božie kráľovstvo veľkej hostine, na ktorej sú všetci prítomní – pre tých, ktorí milujú Boha táto hostina predstavuje dôvod na radosť z Božej prítomnosti; kým pre tých, ktorí vo svojej zatrpknutosti odmietli Božiu lásku, Božia prítomnosť predstavuje trest. Izák Sýrsky v 7. storočí to opísal nasledovne: „Tiež tvrdím, že tí, ktorí sú trestaní peklom, sú bičovaní bičom lásky. Veď čo je tak horké a intenzívne ako trýzeň lásky? Myslím tým, že vedomie tých, ktorí hrešili proti láske, im prináša väčšiu trýzeň než akýkoľvek strach alebo trest. Lebo zármutok spôsobený v srdci hriechom proti láske je páľčivejší než akékoľvek trápenie. Bolo by nesprávne myslieť si, že hriešnici v pekle sú zbavení Božej lásky. Láska je daná všetkým. Ale moc lásky pôsobí dvoma spôsobmi: trýzni hriešnikov, ako je tomu v prípade, keď priateľ trpí od priateľa. Ale stáva sa zdrojom radosti pre tých, ktorí zachovali jej povinnosti. Tak hovorím, že trýzeň pekla je horkosť sklamania.“

Boh bude všetko vo všetkom.

Biblické obrazy o poslednom súde a večnom živote – obrazy vonkajšej tmy, večnej smrti, zahynutia, nebeského Jeruzalema, Abrahámovho lona, ohnivého jazera - sú „len“ obrazmi. Sú to symboly, ktoré nám chcú poukázať na oveľa väčšiu a zmyslami nepochopiteľnú realitu večnosti. Ale tieto obrazy nie sú dokonalými opismi budúcnosti – samotní autori tých obrazov ich tak nevnímali. „Ani oko nevidalo, ani ucho neslýchalo, ani do srdca človeku nevstúpilo, čo pripravil Boh tým, ktorí Ho milujú“ hovorí Písmo. Dokonca niektoré tieto obrazy sú aj protirečivé – jeden obraz napr. hovorí o večnom ohni, kým druhý zase o vonkajšej tme.

Snažiť sa zjednotiť tieto obrazy je zbytočné, lebo, ako sme už povedali, ich úlohou nie je doslova opísať nám večnosť. To čo si ale môžeme byť istý je fakt, že na konci Ježiš podmaní všetkých jeho a našich nepriateľov – smrť, hriech, peklo, diabla a zlo. Konečne sa v plnosti splní prosba, ktorú sa modlíme zakaždým, keď sa modlíme modlitbu Pánovu: buď vôľa Tvoja ako v nebi tak i na zemi. Smrť nielenže bude porazená, ale podľa knihy Zjavenia bude zničená! Slovami nemeckého teológa Jürgena Moltmanna: „Smrť zomrie, nebytie už nebude, peklo pôjde do pekla.“ A Boh skutočne bude všetko vo všetkom.

Boh bude všetko vo všetkom.

„Nech nám táto biblická pravda dáva odhodlanosť odolávať pokušeniam a neustále nám pripomína, že jedine láska má perspektívu večnosti.“

Boh bude všetko vo všetkom.

Nech nám táto skutočnosť bude potešením, keď nám smútok z nespravodlivosti vo svete alebo smrti blízkej osoby ťaží srdce; a povzbudením nádeje vtedy, keď sa zdá, že beznádej víťazí.

Boh bude všetko vo všetkom.

Nech sú nám tieto slová vryté do našich srdiec, aby sme, čerpajúc silu z Kristovho vzkriesenia, zjednotení s ním, nebojácne konali Božiu vôľu v našich životoch a privádzali aj iných k úteche tej úžasnej skutočnosti, že Boh bude všetko vo všetkom.

Amen.

Ivan Belanji
doktorand na katedre
praktickej teológie